

Disarmament, Development and a Just World Order. Center for the Study of Developing Societies, Delhi 1978, 121 ss.

Intian johtaviin yhteiskuntatieteiden tutkimuslaitoksiin kuuluva Centre for the Study of Developing Societies järjesti Delhissä maaliskuun loppupäivinä kansainvälisen aseidenriisuntatutkijoiden seminaarin, johon osallistui satakunta tutkijaa 55 maasta, joista useimmat olivat kehitysmaita. Itse seminaari oli monesakin suhteessa mielenkiintoinen kokemus; ehkä kuitenkin eniten sen vuoksi, että siinä tuli esiin näkyvällä tavalla sitoutumattomien maiden suhtautuminen aseidenriisuntaan, kaikessa moninaisuudessaan. Monille teollisuusmaiden osanottajille tämä avasi kielettämättä uusia näkökulmia. On selvää, että kokouksessa painottui erityisesti intialainen näkökulma nykymaailman asevarustelu- ja aseidenriisuntapolitiikkaan.

Kokouksen järjestäjät toimivat tehokkaasti sekä yleisesti että erityisesti julkaisutoiminnan osalta. Vajaan kahden kuukauden kuluttua seminaarin päättymisestä osanottajille toimitettiin kirja, joka sisälsi sihteeristön laatimat

taustapaperit sekä kokouksen neljän työryhmän loppuraportit. Tämä nopeus selittyy osittain sillä, että toukokuun loppupuolella alkoi YK:n yleiskokouksen aseidenriisuntakysymyksiä käsittelevä erityisistunto, jolle Delhin kokouksen sanoma oli osittain tähdätty. Jo tätä ennen järjestäjät olivat toimittaneet maailmalle kokouksessa hyväksytyyn julistuksen ja joukon toimenpidesuosituksia, joihin kaikki osanottajat eivät tosin yhtyneet.

Kirjan pääosa koostuu kaikkiaan yhdeksästä taustapaperista, jotka intialaiset järjestäjät olivat laatineet konferenssin työn tueksi. Näissä raporteissa esiintyvät painotukset tuovat voimakkaasti esiin intialaisen näkökulman aseidenriisuntaan. Tälle lähestymistavalle on ensinnäkin ominaista aseidenriisunnan läheinen kytkeminen kehityskysymyksiin sekä maailman valtasuhdejärjestelmään yleensä. Aseidenriisunta nähdään tärkeänä edellytyksenä kehityspolitiikan onnistumiselle sekä oikeudenmukaisen kansainvälisen järjestyksen aikaansaamiselle. Asevarustelun katsotaan jäädyttävän kansainvälisiä valtasuhteita ydinasevaltojen eduksi ja kehitysmaiden vahingoksi.

Tästä näkökulmasta on luonnollista, että suurvaltoja pidetään miltei kansainvälisen politiikan arkkikonnina. Niiden katsotaan kehittäneen erityisen ydinasekulttuurin, jonka vankeja ne itse yhtäältä ovat, mutta jota samalla käytetään yhteisesti kehitysmaiden alistamiseen. Suurvaltojen katsotaan markkinoivan ydinteologiaa (Nuclear theology), joka deterenssioppiin liittyen pyrkii todistamaan ydinaseiden legitimiisyyden ulkopolitiikan välineinä ja jopa osoittamaan niiden siunauksellisuuden rauhan ylläpitäjänä. Ydinaseet ja liennytyskin nähdään ensisijaisesti suurvaltojen keinoina ylläpitää hegemoniaansa kansainvälisissä suhteissa. Tältä kannalta katsottuna intialainen näkökulma aseidenriisuntaan tulee yllättävän lähelle kiinalaista, vaikka monia eroja toki esiintyykin.

Lännen aseidenriisuntaradikaalien on mahdollista yhtyä eräissä kysymyksissä intialaisten kollegojen sangen kovalinjaiseen analyysiin. Toisaalta on kuitenkin seikkoja, kuten lähestulkoon täysin kielteinen suhtautuminen ydinsulkuun ja ydinaseettomiin vyöhykkeisiin (ss. 20—25) joissa yhteisymmärrys helposti loppuu. Sama koskee osittain myös kansainvälisten asevalvontaneuvottelujen koneistoa, jonka osalta intialaisten vaatimukset tuntuvat jossaa-

kin määrin kohtuuttomilta (ss. 78—81). Vastapainoksi ydinaseteologialle ja -kulttuurille intialaiset painottavat sitoutumattomien maiden liikkeen ja koko sitoutumattomuuden filosofian suurta merkitystä aseidenriisuntapolitiikan ohjenuorana. Tässä yhteydessä on kuitenkin huomattava se, ettei sitoutumattomien maiden liike yleensä, eikä myöskään aseidenriisunta politiikassa ole suinkaan yhtenäinen, vaan intialainen näkökulma eroaa toki jugoslavalaisesta, jotka molemmat eroavat puolestaan syyrialaisesta tai kuubalaisesta näkökulmasta. Sihteeristön taustaraporteissa tulevat osittain esiin myös paikalliset erityisintressit, kuten Intian valtameren julistaminen rauhanvyöhykkeeksi, joka toki on globaalisesti merkittävä hanke sekä nauttii yleisempääkin tukea.

Kirjan loppuosa koostuu työryhmien raporteista, jotka edustavat selvemmin kokouksessa vallinnutta yleistä henkeä kuin sihteeristön laatimat taustaraportit. Tosin erot monissa suhteissa eivät ole silmiinpistävän suuria. Kokouksen neljä työryhmää käsittelivät ydinasevarustelua, kansainvälistä valtarakennetta ja kehitysmaita, sitoutumattomuutta ydinasekulttuurissa sekä asekauppaa ja Intian valtameren rauhanvyöhykkeenä, joita käsiteltiin toistensa yhteydessä. Järjestäjät kehittivät mielenkiintoisen työmenetelmän, jossa jokainen ryhmä käsitteli kaikkia neljää aihetta ja raportoijat kiersivät teeman mukana ryhmästä toiseen. Lopputulos osoitti tällaisen käytännön mielekkääksi.

Yleisesti voidaan todeta, että Delhin aseidenriisuntaseminaari osoitti Intian valtio-opin ja kansainvälisen politiikan tutkimuksen elinvoimaisuuden ja yllättävän korkean tason. Tämä kokemus oli jälleen omiaan karsimaan etnosentrismää ja osoittamaan, että itse asiassa meillä omahyväisillä teollisuusmaiden tutkijoilla on enemmän opittavaa kehitysmaiden tutkijayhteisöiltä, vaikkemme olisikaan kaikista asioista yhtä mieltä.

Raimo Väyrynen